

ÅFJORD KOMMUNE

Øvre Årnes 7

7170 ÅFJORD

Vår dato: 20.05.2020

Deres dato:

Vår referanse: 202014766-4

Deres referanse:

Vår saksbehandler:

Heidi Beate Flatås

Fylkeskommunens uttalelse til søknad om riving av Sefrak-registrert naust samt oppføring av nytt på eiendommen 164/54- Utrotunet. Åfjord kommune

Vi viser til deres oversendelse mottatt 23.04.2020.

Det søkes dispensasjon fra LNF-formålet i kommuneplanens arealdel, samt dispensasjon fra PBL § 1-8 for riving av eldre, SEFRAK-registrert naust og oppføring av nytt naust på eiendommen 164/54.

Det opplyses i saken at det eldre naustet er revet og at nytt naust så å si ferdig oppført, men at arbeidet med det nye naustet er stoppet inntil saken er avgjort på nytt.

Kulturminner nyere tid

Det omsøkte naustet er en del av ei eldre, tradisjonell naustrekke beliggende ved Utrosjøen. Stedet har ei naturlig bukt for landsetting av båter, som trolig har tjent dette formålet i lang tid. Foran de eldste naustene er det stø og vorr (vernende mur omkring støa), slik at båtene trygt kan dras i land. Støa er en del av naustet, og naustet kan prinsipielt forstås som øvre del av støa.

Naustrekka på Utro er en sentral del av bygdetunet i Roan, og utgjør et viktig kulturmiljø. Kommunedelplan for kulturminner i Roan kommune 2018-2021 trekker fram bygdetunet ved Utro som et høyt prioritert kulturmiljø, med meget stor kunnskaps-, opplevels- og bruksverdi.

I Kommuneplanens arealdel 2019-2030 for Roan er området rundt Utro avsatt som grønnstruktur med underformål friområde. Planbeskrivelsen forklarer at friområdet på Utro er tilknyttet bygdatunet og fritids- og turistformålet ved Utrosanden, og at det er tenkt opparbeidet med gangstier, fiskeplasser og rasteplasser/utkikksplasser.

Området Utro-Eian-Nordstian og Grønningen er i tillegg underlagt hensynssone landskap. Hensynssonen har bakgrunn i Fylkesmannens rapport om særlig verdifulle kulturlandskap i Roan. I planbeskrivelsen står det at hensynssone

Trøndelag fylkeskommune

Seksjon Kommunal

landskap er brukt på områder der det helhetlige kulturlandskapets karakter skal vektlegges og hensyntas spesielt.

I planbestemmelsene er hensynet til kulturminner og kulturmiljø ivaretatt gjennom generelle bestemmelser pkt. 1.7. Bestemmelsen angir at alle dispensasjonssaker skal forelegges kulturminnemyndighetene for vurdering om og på hvilken måte tiltaket kan gjennomføres. I tillegg er det for nyere tids kulturminner en påminnelse om meldeplikten ved riving eller vesentlig endring av bebyggelse fra før 1850, jf. kulturminneloven § 25. Videre er det i retningslinjene angitt følgende:

I all saksbehandling skal man søke å bevare verdien til kulturminner og bygninger med antikvarisk og kulturhistorisk betydning.

Bygninger og anlegg som kommunen anser som verneverdig tillates ikke revet, og kommunen forbeholder seg retten til å be fylkeskommunen om uttalelse ved vesentlig endring av slike bygninger.

Søknad om dispensasjon fra plan- og bygningsloven § 1-8 og rammetillatelse ble behandlet av Hovedutvalg for teknisk, landbruk og miljø (HTLM) i gamle Roan kommune den 14.02.2019, uten at saken i forkant var sendt på høring til sektormyndighetene. Søknaden ble innvilget, med vilkår om at så mye som mulig av materialer fra det gamle naustet skulle gjenbrukes i nytt naust, og at fasader så langt det er mulig må være lik det gamle naustet.

Etter vedtaket ble det gamle naustet revet og nytt bygg ble oppført med omtrent samme utvendige mål, høyde og utforming som det opprinnelige naustet, men med støpt såle, annen konstruksjonsteknikk og nye materialer. Det ble, etter alt å dømme, ikke gjenbrukt materialer fra det gamle naustet.

Tiltaket har vakt reaksjoner, og den 23.03.2020 fattet Åfjord kommune administrativt vedtak om å oppheve vedtak av 14.02.2019 i Hovedutvalg for teknisk, landbruk og miljø i gamle Roan kommune. Oppheving av vedtaket ble gjort med hjemmel i forvaltningsloven § 35 første ledd, bokstav c. Dermed gjelder ikke vilkårene som ble gitt i dispensasjonsvedtaket av 14.02.2019.

Vi finner det svært uheldig at en tillatelse til tiltak blir opphevet av administrasjonen over ett år etter at vedtaket ble fattet, og etter at tiltaket er gjennomført. Dette er ikke god forvaltningsskikk, spesielt med tanke på forutsigbarhet og rettssikkerhet for tiltakshavere som har fått tillatelse til å gjennomføre tiltak. Slik vi tolker det, ble vedtaket opphevet på grunn av saksbehandlingsfeil utført av kommunen som forvaltningsmyndighet. Det kan ikke være slik at tiltakshavere blir skadelidende ved kommunens saksbehandlingsfeil.

Etter at vedtaket ble opphevet har tiltakshaver nabovarslet og søkt om dispensasjon og tillatelse på nytt, og kommunen har oversendt saken til sektormyndighetene for uttalelse.

Trøndelag fylkeskommune

Seksjon Kommunal

Naustet som søkes revet på gnr. 164 bnr. 54 er SEFRAK-registrert som oppført før 1850, og kommer dermed inn under meldeplikten i kulturminneloven § 25 annet ledd. I henhold til bestemmelsen har kommunen plikt til å oversende søknad om riving av byggverk oppført før 1850 til fylkeskommunen som kulturminnemyndighet senest innen fire uker før søknaden avgjøres.

Det er oppgitt i søknaden at tilstanden på naustet var så dårlig at det utgjorde en fare for mennesker og dyr, og at istandsetting ville bli for kostbart. Det nevnes ikke noe om eventuelle sikringstiltak, og anførselene om tilstand er ikke tilstrekkelig dokumentert. Naustet er for lengst revet, og det er ikke mulig for oss å foreta en reell vurdering av rivingen. Vi finner det meget uheldig at saken ikke ble oversendt i henhold til meldeplikten, og minner om at dette er et brudd på kulturminneloven.

Det har lite hensikt for oss å uttale oss om denne delen av tiltaket nå. Vi vil likevel kommentere det nye bygget som er oppført.

Det synes som at det nye bygget ikke er tenkt brukt som tradisjonelt naust. Dette er noe underkommunisert i oversendelsen, men er et forhold av betydning. Det framgår av saksframlegget til HTLM i Roan kommune at det nye naustet skulle passe inn i naustrekka, men at det var tenkt brukt til opphold av besøkende på bygdetunet, til scene eller samlinger, og at det skulle kalles «Kulturnaustet». Vi legger til grunn at dette fremdeles gjelder.

Vi bemerker at et naust som verken skal oppføres eller brukes som et tradisjonelt naust heller ikke er et naust, per definisjon. På det viset må søknaden forstås som en form for bruksendring fra naust til noe annet, og vi stiller spørsmål ved om det er foretatt vurdering av eventuelle tekniske krav i denne sammenheng. Skal det installeres strøm? Utløses krav til brannverntiltak med tanke på de øvrige bygningene som står tett inntil hverandre?

Det historiske naustet var et tradisjonelt grindbygg med natursteinsfundament. Veggene var kledd med kantsatte bord for god utlufting, og taket tekket med torv. Det nye bygget er et moderne reisverksbygg på støpt plate, med innvendig tregulv og himling. Det er utformet med samme volum og form som det gamle, og føyer seg på det viset inn i naustrekken. Det skiller seg likevel klart fra resten av kulturmiljøet, i kraft av å være et helt nytt bygg. Selv om det kan være et kvalitetsmessig bra utført arbeid med det nye bygget, så påvirker det naustrekka ved å svekke dens kunnskaps- og opplevelsesverdi som historisk viktig kulturmiljø. En kopi kan aldri erstatte et kulturhistorisk bygg.

Ut fra beskrivelsen i tidligere saksframlegg, skal det nye bygget få porter på begge gavlendene, og det skal monteres store vinduer bak portene som vender mot sjøen. Dersom det er tilfelle, anbefaler vi at det monteres glassdører eller skyvedører i glass fremfor vinduer. Dette for å bevare åpningen mot sjøen og den viktige forbindelsen med den gamle stoa.

Fylkeskommunen synes det er positivt at kommunen ønsker å utvikle friluftsliv og kulturminner i sammenheng. Det er likevel synd at kommunen ikke har sett

Trøndelag fylkeskommune

Seksjon Kommunal

verdien av å kombinere dette gjennom istandsetting, bruk og bevaring av det historiske naustet.

Vi oppfatter det slik at saksprosessen og tidsperspektivet har ført til at premissene er lagt i denne saken, og hensikten med å innhente uttalelser og merknader synes å være en ren formalitet. Vi oppfordrer kommunen til å ta lærdom av denne saken til neste gang.

Med vennlig hilsen

Anne Caroline Haugan
Seksjonsleder

Heidi Beate Flatås
Rådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Saksbehandler kulturminner nyere tid:

Ina Kristin Mittet e-post: e-inami@trondelagfylke.no

Kopimottakere:

FYLKESMANNEN I TRØNDELAG